

FONDEN FOR **PLANTEBASEREDE** FØDEVARER

Vejledning om brug af effektmåling i Plantefondens Projekter
Fonden for Plantebaserede Fødevarer (Plantefonden)

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**
Landbrugs- og Fiskeristyrelsen

Kolofon

Plantefonden

Vejledning om brug af effektmåling i Plantefondens projekter

Denne vejledning er udarbejdet af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri,
Plantefonden

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Plantefonden

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, Augustenborg:

Augustenborg Slot 3
6440 Augustenborg
Telefon: 7218 5600

E-mail: plantefonden@ifst.dk

www.plantefonden.dk

Indhold

Indledning	4
Hvad handler effektmåling om? – og hvorfor er det vigtigt?	4
Hvad kræver effektmåling af dig som ansøger?	5
Arbejdet med effektmåling i en projektcyklus	5
Effektarbejde med tilknytning af Plantefondens eksterne evaluator	6
Effektarbejde i forbindelse med din ansøgning	6
Undervejs og efter afslutning af projektet	6
Effektmåling indgår i status- og slutrapportering til Plantefonden	7
Værktøjer	7
Hvad er jeg som projektholder forpligtet til?	8

Indledning

Denne vejledning giver indblik i Plantefondens samlede effektmodel. Man behøver ikke læse den for at kunne ansøge om fondens midler, men den er god at orientere sig i forbindelse med ansøgning og undervejs i projektet. Ved ansøgning skal man benytte Plantefondens Vejledning om udfyldelse af ansøgningsmaterialet, som indeholder konkrete retningslinjer for projekters beskrivelse af arbejdet med effektmål og opfølgning på effekt.

Hvad handler effektmåling om? – og hvorfor er det vigtigt?

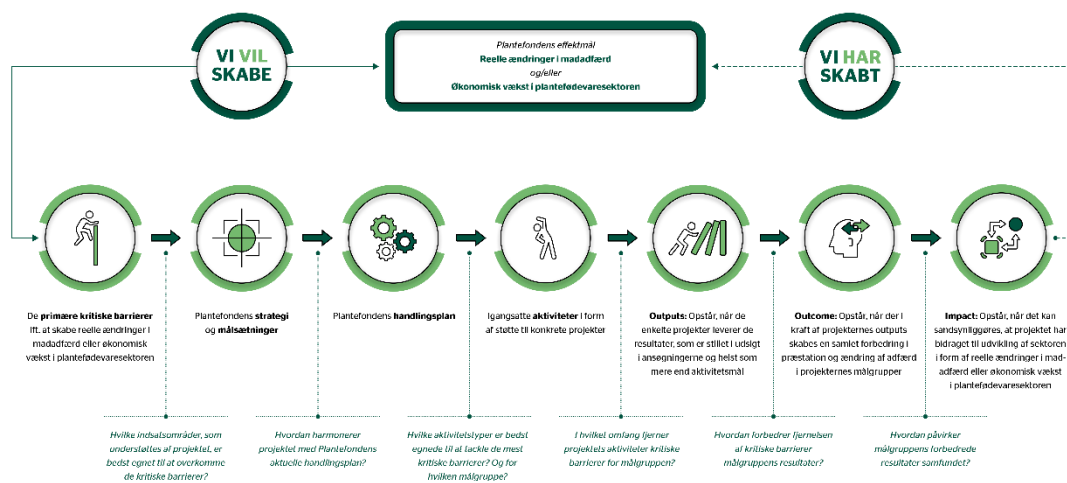
Plantefonden ønsker gennem sine aktiviteter at nedbryde centrale barrierer, der står i vejen for udviklingen af plantefødevarerektoren, og fonden understøtter derfor aktiviteter, som kan bidrage til at skabe reelle ændringer i madadfærd og en øget økonomisk vækst i plantefødevarerektoren.

I 2025 har Plantefonden derfor lanceret en udbygget effektstyringsmodel, samtidig med, at effektskabelse bliver bestyrelsens primære fokus i udvælgelsen af projekter fremover. Modellen skal dels bidrage til at strømline projekters aktiviteter med effektmål, dels til systematisk monitorering af Plantefondens samlede bidrag til udviklingen af plantefødevarerektoren, som grundlag for bl.a. fremtidige evalueringer af fondens virke.

Centralt for modellen er, at projekterne hjælpes til målrettet at arbejde med effektskabelse i overensstemmelse med Plantefondens effektmål, og projekterne får både værktøjer og faglig bistand til at understøtte dette arbejde. Plantefonden har en rammeaftale med en ekstern evaluatør, som bistår med effektstyring på tværs af Plantefondens projekter. Det er denne evaluatør, som tilknyttes projekterne, og evaluatør bruger samme effektmodel og samme målings- og evalueringsværktøjer på alle projekter. Ved opstart tager ekstern evaluatør kontakten til projektet mhp. tilrettelæggelse af projektstyringsproces, og evaluatør vil herefter følge projektet frem til projektafslutning.

Effektevalueringssmodellen kobler barrierer for udvikling af plantefødevarerektoren sammen med fondens strategi, tilskud til konkrete projekter, de opnåede resultater i projekterne samt ændringer i adfærd og holdninger hos borgere og virksomheder. Effektmodellen hviler på et anerkendt forandringsteoretisk grundlag udviklet af OECD, som bl.a. anvendes af EU i forbindelse med tilsagn til større europæiske projekter. Modellen er bygget op omkring en effektkæde, illustreret i figuren under, der giver grundlag for at indsamle og sammenfatte data og samtidig synliggøre Plantefondens samlede samfundseffekt.

Figur 1: Plantefondens effektmåling i 7 trin

Tilgangen til effektmåling af Plantefondens aktiviteter kan brydes ned i syv trin. Hvert skridt indeholder et spørgsmål som illustreret i modellen herover.

Fonden arbejder aktivt med effektmodellen i forbindelse med tildeling af tilskud til projekter. Som første led i effektkæden er defineret tre væsentlige barrierer for udviklingen af plantefødevarerektoren, som Plantefonden ønsker nedbrudt: *Madvaner og -kultur, Skala og kvalitet i produktionen af plantebaserede fødevarer samt Andre strukturelle barrierer (bl.a. sammenhængen i nuværende værdikæder indenfor fødevarerektoren)*. Nedbrydelse af disse barrierer vil bidrage til at nå plantefondens to effektmål:

Plantefonden arbejder med to effektmål:

1. at skabe reelle ændringer i madadfærd
2. at skabe økonomisk vækst i plantefødevarerektoren

Både barriererne og effektmålene tager udgangspunkt i Plantefondens strategi, og Plantefondsprojekter skal arbejde eksplicit med nedbrydelse af en eller flere af de væsentlige barrierer for udvikling, samt med mindst et af de to effektmål.

Effekterne opstår som følge af projekternes aktiviteter og deres umiddelbare resultater (Output) og de deraf afledte ændringer i adfærd og holdninger (Outcome). Output er det umiddelbart mest målbare, som kan knyttes til de gennemførte projekter på kort sigt, hvor outcome typisk vil kunne måles efter lidt længere tid, da disse er ønskede følgevirkninger af de umiddelbare direkte projekresultater (output).

Hvad kræver effektmåling af dig som ansøger?

Først og fremmest er det vigtigt at vide, at man ikke står alene med effektstyring af sit Plantefondsprojekt.

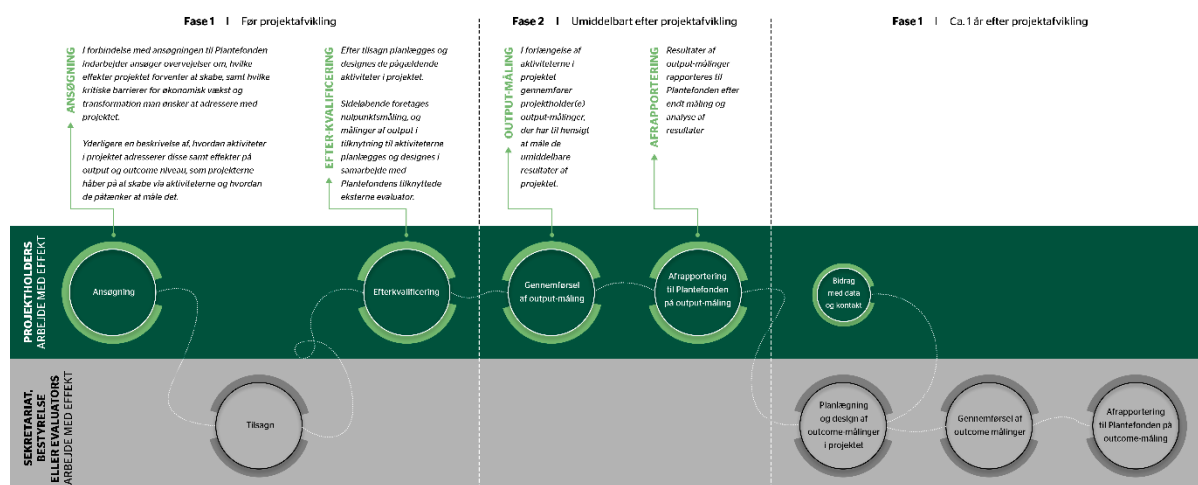
Sekretariatet bestræber sig på at vejlede projektholdere grundigt om effektmål, samt om hvordan og hvornår effektmåling skal udføres. Det gør sekretariatet bl.a. med udgivelsen af nærværende vejledning, og på de årlige ansøgerwebinarer, hvor det er muligt at stille spørgsmål og høre mere om effektarbejdet.

Derudover anbefales det at tilknytte Plantefondens eksterne evaluatør til projektet. Evaluatør vil bistå projektet fra første færd både hvad angår projektets tilrettelæggelse og gennemførelse af effektmåling, ligesom evaluatør også være ansvarlig for afviklingen af dele af selve effektvurderingsarbejdet. For langt de fleste projekter ventes den eksterne evaluatør derfor at spare projektet for meget arbejde.

Arbejdet med effektmåling i en projektcyklus

Herunder vises de forskellige faser i effektstyringen fra ansøgning om tilskud til afvikling og afslutning af et projekt. Illustrationen giver et samlet overblik, og som det fremgår vil kun opgaverne markeret med grønne ikoner indebære arbejde for projektholder. De øvrige opgaver varetages af sekretariatet, eksterne evaluatør eller Plantefondens bestyrelse.

Figur 2: Eksempel på projektcyklus for effektmåling i Plantefondens projekter

Ressourcemæssigt skal ansøger særligt forberede sig på tre ting ifm. efterlevelse af effektmodellen:

- Projektet afholder udgiften for tilknytning af ekstern evaluuator. Her er tale om et fast beløb, som ved ansøgning afsættes i budgetskemaet.
- Projektholder/e afsætter tid til at forberede og gennemføre måling af de umildbare projektræsultater (output).
- Måling af projektets afledte effekter (outcome) foretages af evaluuator med bistand fra projektholder i form af den nødvendige formidling af kontakter, data mv.

Ved tilknytning af ekstern evaluuator vil det primært de første fire cirkler markeret med grønt i figur 1, som tager tid for projektet at gennemføre. Læs mere om effektstyring sammen med ekstern evaluuator i afsnittet nedenfor. (Se Fig. 2 ovenfor)

Effektarbejde med tilknytning af Plantefondens eksterne evaluator

Evaluator vil efter tilsagnstidspunktet både hjælpe med at efterkvalificere ansøgningen, så den flugter med Plantefondens effektmodel, og ruste projektholder til at foretage planlægning, gennemførelse og rapportering af de umildbare projektræsultater (outputmåling). Dette gøres efter en fast model med tilhørende værktøjer, som vil være tilgængelige for projektholder efter tilsagnet er givet.

Det er ekstern evaluuator, som er ansvarlig for målingen af projektets afledte effekter (outcome). Ekstern evaluuator planlægger outcomemålingen, og gennemfører den med bistand fra projektholder i form af nødvendig formidling af f.eks. kontakter og adgang til projektets effektdata.

I løbet af projektperioden har projektholder mulighed for et opfølgende møde med ekstern evaluuator. Dette kan f.eks. være relevant i forbindelse med planlægning eller udførelse af outputmåling.

Effektarbejde i forbindelse med din ansøgning

I ansøgningen skal man forholde sig til, hvilke effekter projektet forventes at skabe, herunder skal man:

- 1) krydse af hvilken eller hvilke af de seks vækstdrivere, som projektet skal forsøge at understøtte.
- 2) beskrive 'Projektets overordnede relevans for samfundet og sektoren', dvs. det langsigtede perspektiv for projektet.
- 3) beskrive sammenhængen mellem de aktiviteter, som gennemføres i projektet og hvorledes disse bidrager til udvikling af sektoren.
- 4) beskrive både de konkrete resultater (output), som projektet ønsker at opnå ved afslutning af projektaktiviteterne, og de forventede ændringer i holdninger og adfærd (outcome), som projektet ønsker at kunne se et halvt til et helt år efter afslutningen af projektet. Denne beskrivelse skal indeholde de konkrete mål for projektet, samt hvordan man påtænker at måle både output og outcome.

Plantefondens Vejledning om udfyldelse af ansøgningsmateriale i [tilskudsguiden](#) giver konkrete retningslinjer om, hvordan projektets arbejde med effekt beskrives i en ansøgning.

Undervejs og efter afslutning af projektet

Der skal som udgangspunkt udføres tre effektmålinger i løbet af en projektcyklus, men du kan med fordel tænke flere målinger ind for at sikre, at dine aktiviteter er på rette vej. Måletidspunkterne aftales i samarbejde med ekstern evaluuator som en del af efterkvalificeringen. De tre måletidspunkter er:

- 1) *Kort efter projektets start.* Her skal foretages en 'nulpunktsmåling', så der etableres et udgangspunkt for de resultater, som projektet senere skal måle på efter gennemførelse af projektaktiviteterne.
- 2) *Ved afslutningen af projektets aktiviteter.* Her skal foretages en måling af projektets resultater (output). Allerede i forbindelse med nulpunktsmålingen ved projektets start, skal man gøre sig tanker om, hvordan man vil måle ved afslutningen af projektets aktiviteter. Derved kan man sikre, at man kan følge, om der er sket en umiddelbar forandring i det man måler på sammenlignet med udgangspunktet.
- 3) *Ca. et år efter afslutning af projektet.* Her måles om effekten af projektet er vedvarende (outcome). Dette gøres i samarbejde med Plantefondens tilknyttede eksterne evaluuator. Målemetoden vil typisk være den

samme, som ved afslutningen af projektets aktiviteter, igen for at udviklingen kan følges. Den præcise periode for outcome-målingen kan variere fra projekt til projekt og aftales nærmere i samarbejde med ekstern evaluatør.

Resultatet af målinger skal både i starten, undervejs og efter afslutningen afleveres til Plantefonden.

Effektmåling indgår i status- og slutrapportering til Plantefonden

Hvis man opnår tilskud til et projekt i Plantefonden, skal effektmåling tænkes ind som en integreret del af det at gennemføre projektet. Effektmåling indgår følgelig også som del i både den løbende statusrapportering og slutrapporteringen til Plantefonden.

Statusrapporter skal bidrage til at Plantefonden og ekstern evaluatør kan følge med i projekts aktiviteter og opnåelse af delmål mm. som grundlag for opfølgningerne i form af de ovenfor beskrevne output- og outcomemålinger.

Det er vigtigt, at projektholder afsætter timer til at håndtere effektarbejdet. Har projektet tilknyttet ekstern evaluatør, kan projektholder forvente følgende ansvarsfordeling i forbindelse med afrapportering på effekt i status- og slutrapporter:

- Statusrapport: Senest 1. juli hvert år indsender projektholder en statusrapport om projektets fremdrift, herunder også plan for effektstyring og -måling.
- Måling af de umiddelbare projektresultater (Output) i forbindelse med den sidste statusrapport: Ved afslutning af projektets aktiviteter indsender projektholder en sidste statusrapport indeholdende afrapportering af måling og analyse af de samlede projektresultater (output-måling) til Plantefonden. Projektholder er selv ansvarlig for gennemførelsen af denne måling, men har mulighed for et opfølgende møde med ekstern evaluatør i løbet af projektets løbetid til at understøtte arbejdet med målingen. Timing af et sådant møde aftales med ekstern evaluatør.
- Måling af afledte effekter (Outcome) i forbindelse med slutrapport: Et projekt regnes først for afsluttet, når der er foretaget outcome-måling og slutrapporten herefter er indsendt. Ekstern evaluatør er ansvarlig for både planlægning og gennemførelse af outcome-målingen med relevant bistand fra projektholder. F.eks. kan projektholder bistå med at skabe kontakt mellem interessenter/projektdeltagere og ekstern evaluatør. Læs mere om status- og slutrapporter i Plantefondens Indkaldelse for 2025. Skabeloner til status- og slutrapporter ligger på Plantefondens [tilskudsguide](#).

OBS! Plantefonden tilbageholder 10% af en projektbevilling, indtil slutrapporten inklusive outcome-måling er modtaget jf. Plantefondsbekendtgørelsens § 31. Der vil altså være en periode mellem sidste statusrapport (med outputmåling) og slutrapporten (med outcomemåling), hvor projektet må afvente udbetaling af de sidste 10% af den samlede projektbevilling. Perioden kan vare mellem et halvt til et helt år, og fastlægges nærmere af projektet selv sammen med ekstern evaluatør.

Værktøjer

Måling af projektresultater sker efter en fast model med tilhørende værktøjer. Værktøjskassen skal gøre arbejdet med effektmåling enkelt, og sikre ensartethed i projektets målinger af resultater. Ekstern evaluatør vil både på opstartsmødet og det efterfølgende touch-basemøde bistå projektteamet i brugen af værktøjskassen, som bl.a. indeholder eksempler på generiske surveysspørgsmål og arbejdsark til planlægning af effektmåling.

EKSEMPLER PÅ VÆRKTØJER, DER STILLES TIL RÅDIGHED FOR PROJEKTERNE

Surveysspørgsmål, der adresserer både de kritiske barrierer for vækst i planteledede varesektorerne og vækstdrivere for samfundsmæssig omsætning.

Skabeloner til planlægning og udførelse af målinger i projekterne

Skabeloner til statusrapportering på opnåede resultater herunder måleresultater

Hvad sker der når mit projekt slutter?

Efter indsendt slutrapport vil ekstern evaluators foretage en slutevaluering af projektets effekter på baggrund af den planlagte og aftalte effektevalueringsskema i starten af projektet og den indleverede slutrapport. Slutevalueringen giver mulighed for at få et mere endeligt og fyldestgørende billede af et projekt, hvortil projektdata kan aggregeres og understøtte effektskabelsen på samfundsniveau.

Når den sidste effektevaluering er indsendt, vil Plantefonden opsamle og analysere data fra projekterne for at vurdere, om de ønskede effekter (impact) er opnået. Dette sker ved hjælp af en række indikatorer, der måler udviklingen i plantefødevaresektoren.

Data til indikatorerne hentes fra både de støttede projekter og eksterne kilder, som leverer høj datakvalitet og konsistens. Eksempler på sådanne kilder inkluderer stregkodedata, forbrugerdata, kendskabsanalyser og statistik fra Danmarks Statistik. Denne data kan understøtte en sandsynliggørelse af den effekt, som Plantefonden skaber. Kilder med en kombination af høj datakvalitet og høj grad af konsistens vil være mest brugbare igennem fondens virke, så den samlede udvikling i opnåede outcomes i fondens levetid kan følges. Plantefonden vil i den forbindelse blive udarbejdet en baseline og dertil indikatorer, som kan anvendes til at måle fondens effekter inden for de to opstillede effektmål.

Hvad er jeg som projektholder forpligtet til?

Ansøgere er med baggrund i Plantefonden gældende bekendtgørelse ikke forpligtet til at tilslutte sig effektstyringsmodellen, men bestyrelsens øgede fokus på effekt, som bl.a. fremgår af de ændrede tildelingskriterier i nærværende indkaldelse, betyder at ansøgninger, der ikke implementerer modellen, med stor sandsynlighed ikke vil leve op til de relevante tildelingskriterier. Det skal dog understreges, at der vil være projekter, hvor det, af forskellige årsager, ikke giver mening at tilslutte sig effektstyringsmodellen. Bestyrelsen kan her stadig vælge at støtte dette projekt, hvis de finder begrundelsen relevant. Det kunne f.eks. være projekter af begrænset økonomisk omfang, hvor f.eks. udgifter til ekstern evaluators vil udgøre en uforholdsmæssig stor udgift. Ligeledes vil der også være projekter, for hvem det kun giver mening at tilslutte sig effektstyringsmodellen delvist, hvis de afledte effekter (outcome) f.eks. først kan måles 10 år efter endte projektaktiviteter, hvormed den planlagte outcomemåling efter et år ikke kan gennemføres. Hvis bestyrelsen vurderer begrundelsen i ansøgningen relevant kan disse projekter stadig modtage støtte.

Opfordring til at tilslutte sig den samlede effektmode indebærer også at projektet i ansøgningen tilknytter Plantefondens eksterne evaluators til projektet fra tilsagnstidspunktet. Projektet afholder udgiften for tilknytning af Plantefondens eksterne evaluators. Her er tale om et fast beløb, som ved ansøgning afsættes i budgetskemaet (se ansøgningsskema C).

For at implementere effektmodellen skal projekter ved ansøgning forlænges med ca. et år ud over deres planlagte aktiviteter. I nogle tilfælde kan der blive behov for at forlænge projektperioden med op til et år ud over den maksimale projektlængde på 5 år (jf. bekendtgørelsens § 16).